

Klimatické právo

PRÁVNÍ MONOGRAFIE

Klimatické právo

Hana Müllerová a kol.

Vzor citace:

MÜLLEROVÁ, H. a kol. *Klimatické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, 728 s.

Tato kniha vznikla jako součást řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR *Právo ochrany klimatu* podpořeného v rámci prémie Lumina quaeruntur udělené Akademií věd České republiky.

Lektorovali:

JUDr. Karolina Žákovská, Ph.D.

JUDr. Vojtěch Vomáčka, Ph.D., LL.M.

Právní stav publikace je k 1. 6. 2022.

© JUDr. Eva Balounová, Ph.D., LL.M.; PhDr. David Černý, Ph.D.; RNDr. Aleš Farda, Ph.D.; JUDr. Monika Feigerlová, Ph.D., LL.M.; JUDr. Alena Chaloupková, Ph.D.; Mgr. Romana Jungwirth Březovská, M.A.; Mgr. Tomáš Jungwirth Březovský, M. A.; PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D.; JUDr. et Mgr. Vojtěch Máca, Ph.D.; Ing. Kateřina Mácová, Ph.D.; JUDr. Hana Müllerová, Ph.D.; Mgr. Adam Novák, Ph.D.; Dr. iur Rita Simon, LL.M., B.A.; JUDr. Tereza Snopková, Ph.D.; JUDr. Zuzana Vrbová; Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D., 2022.

ISBN 978-80-7676-580-1 (váz.)

ISBN 978-80-7676-581-8 (e-pub)

ISBN 978-80-7676-582-5 (mobi)

www.wolterskluwer.cz

OBSAH

Seznam autorů	XV
O autorech	XVI
Seznam použitých zkratk	XXI
Úvod	XXVIII
Předmluva	XXX

I KLIMATICKÁ ZMĚNA A SPOLEČNOST 1

1 Dopady změny klimatu v globálním i českém prostředí: současný stav poznání 3

1.1 Úvod	3
1.2 Příčiny antropogenní změny klimatu a její projevy	7
1.3 Hodnotící zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu	9
1.4 Pozorované dopady v současnosti a budoucí výhled pro Českou republiku	12
1.5 Slovo závěrem	15

2 České veřejné mínění a problematika změny klimatu 17

2.1 Přesvědčení o existenci klimatické změny	18
2.2 Změna klimatu jako hrozba	19
2.3 Důležitost změny klimatu	22
2.4 Znalosti o změně klimatu a jeho ochraně	22
2.5 Vnímání aktérů ochrany klimatu	23
2.6 Osobní participace na ochraně klimatu	24
2.7 Akceptace klimatických politik	26
2.8 Segmentace české veřejnosti v ochraně klimatu	29
2.9 Závěrem: Trendy veřejného mínění	29

3 Úvod do etiky klimatické změny 33

3.1 Úvod	33
3.2 Globální a existenční rizika	35
3.3 Sociální a etické důsledky klimatické změny	40
3.4 Etika a klimatická změna	47
3.4.1 Konsekvencialismus	47
3.4.2 Kontraktualismus	52
3.4.3 Přírozenoprávní teorie	54
3.4.4 Etika ctností	56
3.5 Závěr	58

4	Klimatická politika a klimatické politiky	63
4.1	Úvod	63
4.2	Klima jako politikum	63
4.3	Klimatické politiky	67
4.3.1	Koncept a historie	67
4.3.2	Dynamika od UNFCCC po Pařížskou dohodu	70
4.3.3	Vybrané dostupné politiky a nástroje	73
4.3.4	Současný výhled mezinárodních klimatických politik	76
4.4	Závěr	80
5	Klimatická změna a ekonomie	83
5.1	Změna klimatu a tržní selhání	83
5.1.1	Klimatická funkce jako veřejný statek	84
5.1.2	Emise skleníkových plynů jako externalita	84
5.2	Časové hledisko klimatické změny a diskontování	85
5.2.1	Společenská diskontní míra	85
5.3	Peněžní oceňování emisí skleníkových plynů – náklady vs. škody	88
5.3.1	Cena emisní povolenky a náklady na zamezení emisí	89
5.3.2	Společenské náklady uhlíku	89
5.3.3	Aktuální politická praxe – analýza nákladové efektivity	91
5.4	Zohlednění nejistot	92
5.5	Vybrané významné počiny (nejen) v ekonomii změny klimatu	93
5.6	Závěr	95
II	ZÁKLADY KLIMATICKÉHO PRÁVA	97
6	Klimatické právo jako vznikající právní obor	99
6.1	Je klimatické právo samostatný právní obor?	100
6.2	Vývoj klimatického práva	102
6.2.1	Vznik a formování	102
6.2.2	Výzvy do budoucna	104
6.3	Předmět a východiska klimatického práva	105
6.4	Cíle klimatického práva	107
6.5	Specifické rysy klimatického práva	108
6.6	Struktura klimatického práva	111
6.7	Prameny práva	113
7	Právní principy v klimatickém právu	115
7.1	Princip suverenity	116
7.2	Princip spolupráce	117
7.3	Princip proporcionality	118
7.4	Princip prevence	119

7.5	Princip předběžné opatrnosti	121
7.6	Princip udržitelnosti	124
7.7	Princip znečišťovatel platí	127
7.8	Princip společné, ale diferencované odpovědnosti	128
7.9	Princip mezigenerační spravedlnosti	131
7.10	Princip zákazu regrese	133
7.11	Princip cirkulární ekonomiky	134
8	Aktéři klimatické politiky a práva	137
8.1	Státy	137
8.2	Uskupení států	137
8.3	Mezinárodní organizace	139
8.4	Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC)	140
8.5	Regiony a obce	140
8.6	Občanská společnost a nevládní organizace	141
8.7	Korporace	141
8.8	Soudy	142
9	Nástroje klimatického práva	143
9.1	Nástroje klimatického práva z hlediska cílů	143
9.2	Nástroje klimatického práva z hlediska působení	145
9.2.1	Nástroje přímého působení	146
9.2.2	Nástroje nepřímého působení	153
III	REFLEXE KLIMATICKÉ ZMĚNY V MEZINÁRODNÍM PRÁVU	157
10	Mezinárodní klimatický režim OSN	159
10.1	Vznik mezinárodního klimatického režimu OSN	160
10.2	Prameny mezinárodního klimatického režimu OSN	161
10.2.1	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu	163
10.2.2	Kjótský protokol	167
10.2.3	Od Kjóta k Paříži	173
10.2.4	Pařížská dohoda	177
10.2.5	Provádění Pařížské dohody	184
11	Mezinárodní právo lidských práv a klimatická změna	189
11.1	Mapování vazeb mezi lidskými právy a změnou klimatu	190
11.1.1	Základní východiska	190
11.1.2	Dopady klimatické změny na vybraná lidská práva	193
11.2	Zakotvení lidských práv ve vztahu ke klimatu v mezinárodním právu	198
11.3	Lidskoprávní povinnosti států v kontextu klimatické změny a obtíže při jejich vymáhání	201

11.4	Aplikovatelnost tradičních lidských práv na životní prostředí a klima ..	210
11.5	Nové lidské právo ve vztahu ke klimatu	211
11.6	Úloha procesních práv v ochraně klimatu	214
11.7	Závěr	215
12	Mezinárodní ekonomické právo a klimatická změna	217
12.1	Mezinárodní investiční právo a klimatická změna	218
12.1.1	Základní východiska	218
12.1.2	Role investic v přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku	221
12.1.3	Kolize a synergie mezi ochranou fosilních i nízkoemisních investic a klimatickým režimem	225
12.1.4	Ustanovení o klimatické změně v nových mezinárodních dohodách o ochraně investic	239
12.1.5	Závěrem: Výzvy pro budoucí vývoj	246
12.2	Mezinárodní obchodní právo a klimatická změna	248
12.2.1	Základní východiska	248
12.2.2	Role obchodu v přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku	249
12.2.3	Pravidla práva WTO	250
12.2.4	Regionální uskupení a mezinárodní dohody o volném obchodu	255
12.2.5	Závěr	258
13	Klimatická migrace z hlediska mezinárodního práva	259
13.1	Pojmy	260
13.2	Vnitřní migrace	262
13.3	Mezinárodní migrace	264
13.3.1	Mezinárodní právo týkající se suverenity států	264
13.3.2	Mezinárodní uprchlické právo	265
13.3.3	Evropské azylové právo	267
13.3.4	Mezinárodní klimatické právo	269
13.3.5	Mezinárodní právo lidských práv	270
13.4	Závěr a úvahy o budoucí právní úpravě	271
14	Klimatické inženýrství z hlediska mezinárodního práva	275
14.1	Pojmy	275
14.2	Právní regulace geoinženýrství v mezinárodním právu	279
14.2.1	Obecná pravidla mezinárodního práva	279
14.2.2	Ustanovení mezinárodních úmluv	280
14.2.3	Doporučení mezinárodních těles	284
14.3	Závěr a úvahy o budoucí právní úpravě	287

IV ZÁKLADY KLIMATICKÉHO PRÁVA EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY	291
15 Klimatické právo EU	293
15.1 Počátky klimatického práva v EU	293
15.2 Předmět právní úpravy	295
15.3 Institucionální zajištění	296
15.4 Prameny práva	297
15.4.1 Sekundární legislativa v oblasti klimatu do roku 2020	300
15.4.2 Sekundární legislativa v oblasti klimatu do roku 2030	301
15.4.3 Podpůrná finanční opatření	305
15.4.4 Zelená dohoda pro Evropu a balíček Fit for 55	306
16 Klimatické právo ČR	311
16.1 Východiska klimatického práva ČR	311
16.1.1 Předmět	311
16.1.2 Prameny	312
16.2 Ústavní základy ochrany klimatu v ČR	313
16.3 Vázanost mezinárodními závazky	317
16.4 Klima jako veřejný zájem	318
16.4.1 Pojetí veřejného zájmu	319
16.4.2 Je ochrana klimatu v ČR veřejný zájem?	321
16.5 Institucionální zajištění ochrany klimatu	322
16.5.1 Celostátní úroveň veřejné správy	323
16.5.2 Regionální a místní úroveň veřejné správy	325
16.6 Koncepční dokumenty	326
16.7 Česká klimatická legislativa	335
16.7.1 K rámování klimatického práva	335
16.7.2 Příprava rámcového zákona o klimatu v ČR	337
16.7.3 Právní úprava ochrany klimatu ČR podle sektorů	339
V HLAVNÍ OBLASTI PRÁVNÍ REGULACE SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU KLIMATU	343
17 Obchodování s emisními povolenkami	345
17.1 Systémy obchodování s emisemi	345
17.2 Snižování emisí v rámci EU ETS	348
17.3 Snižování emisí a obchodování s povolenkami v ČR	350
18 Energetika	353
18.1 Energetická transformace	353
18.1.1 Základy	353

18.1.2	Energetická transformace v EU: Energetická unie	353
18.1.3	Energetická transformace v ČR	354
18.2	Obnovitelné zdroje energie	365
18.2.1	Základní otázky	365
18.2.2	Podpora obnovitelných zdrojů energie v EU	367
18.2.3	Obnovitelné zdroje energie v ČR	372
18.3	Energetická účinnost	374
18.3.1	Základní otázky	374
18.3.2	Úprava energetické účinnosti v EU	375
18.3.3	Úprava energetické účinnosti v ČR	379
19	Doprava	381
19.1	Doprava a klimatická změna	381
19.2	Evropské dopravní strategie a změna klimatu	384
19.2.1	Podíl energie z obnovitelných zdrojů	385
19.2.2	Emisní normy pro nová vozidla	386
19.2.3	Emise z dopravy v systému sdíleného úsilí	388
19.3	Dopravní strategie EU a ČR ve světle doporučení IPCC	389
19.3.1	Omezení jízd	390
19.3.2	Přechod na nízkouhlíkovou dopravu a tzv. <i>modal split</i>	391
19.3.3	Snížení energetické náročnosti vozidel	397
19.3.4	Snížení uhlíkové náročnosti paliv	402
19.3.5	Zlepšení infrastruktury a územní plánování	404
19.4	Doporučení pro snížení dopadu dopravy na klima	405
19.5	Letecká doprava	406
20	Zemědělství	411
20.1	Zemědělství a klimatická změna	411
20.2	Koncepční dokumenty	412
20.3	Vybrané oblasti právní regulace	414
20.3.1	Omezování emisí ze zemědělství	417
20.3.2	Ukládání uhlíku v rostlinách a půdě a sektor LULUCF	418
20.3.3	Využití zemědělské biomasy jako obnovitelného zdroje energie	419
20.3.4	Ochrana rozlohy zemědělského půdního fondu	420
20.3.5	Ochrana kvality zemědělské půdy	423
20.3.6	Komplexní pozemkové úpravy	425
20.4	Závěry	427
21	Lesnictví	429
21.1	Lesy a klimatická změna	429
21.2	Mezinárodní právní rámec pro lesy	430
21.3	Evropský klimatický právní rámec pro lesy	434

21.4	Situace v ČR	436
21.4.1	Vazba na koncepční dokumenty	437
21.4.2	Výzvy a příležitosti v právní úpravě ČR	441
21.4.3	Závěr a úvahy o budoucí právní úpravě	449
22	Biodiverzita	451
22.1	Vztah mezi biodiverzitou a změnou klimatu	451
22.2	Ochrana biodiverzity a změna klimatu v mezinárodním a evropském právu	452
22.3	Biodiverzita a změna klimatu v ČR	457
22.3.1	Koncepční dokumenty	457
22.3.2	Právní úprava ochrany biodiverzity v ČR	459
22.4	Závěr a úvahy o budoucí právní úpravě	469
23	Voda	471
23.1	Vazby mezi změnou klimatu a ochranou vody	471
23.2	Mezinárodněprávní rámec	472
23.2.1	Ochrana a využívání vody v mezinárodním právu	472
23.2.2	Voda v mezinárodních klimatických úmluvách	475
23.3	Zakotvení práva na vodu	476
23.4	Právo EU	477
23.5	Změna klimatu a voda v ČR	479
23.5.1	Podmínky v ČR	479
23.5.2	Koncepční dokumenty	481
23.5.3	Nejvýznamnější oblasti právní regulace v ČR	483
23.6	Závěr a úvahy o budoucí právní úpravě	498
24	Ovzduší	501
24.1	Souvislosti mezi ochranou ovzduší a ochranou klimatu	501
24.1.1	Látky znečišťující ovzduší a skleníkové plyny	503
24.1.2	Kvalita ovzduší v Evropě a v ČR	506
24.2	Přístupy EU k řešení znečištění ovzduší a ke snižování emisí skleníkových plynů	510
24.3	Implementace programů zlepšování kvality ovzduší v ČR: poznatky pro budoucí klimatické strategie	514
24.3.1	Problém kompetencí	514
24.3.2	Problém právní formy programů a jejich vymahatelnosti	515
24.3.3	Závěry	516
25	Stavebnictví, urbanismus a role obcí v ochraně klimatu	519
25.1	Města a změna klimatu	519
25.2	Mezinárodní <i>soft law</i> a spolupráce mezi městy	522
25.3	Evropská právní úprava	526

25.3.1	Strategické dokumenty	526
25.3.2	Sekundární právo: energetická náročnost budov	528
25.4	Česká právní úprava	531
25.4.1	Reflexe řešení změny klimatu v územním plánování	531
25.4.2	Energetická náročnost budov	537
25.4.3	Konflikty se zájmy památkové péče ve městech	538
25.5	Závěry	541
26	Oběhové hospodářství	543
26.1	Pojem oběhového hospodářství a základní východiska	543
26.2	Mezinárodní právní rámec pro oběhové hospodářství	545
26.3	Unijní právní rámec pro oběhové hospodářství	546
26.3.1	EU ETS a sdílení úsilí	546
26.3.2	Strategie pro metan	547
26.3.3	Aktivizace průmyslu pro čisté oběhové hospodářství	548
26.3.4	Balíček oběhového hospodářství	554
26.4	Koncepce pro oběhové hospodářství v ČR	556
26.5	Legislativa k oběhovému hospodářství v ČR	558
26.6	Odpadové hospodářství v ČR	558
26.6.1	Právní rámec odpadového hospodářství	559
26.6.2	Hierarchie odpadového hospodářství	560
26.6.3	Nakládání s komunálním odpadem	561
26.6.4	Ukládání odpadu na skládky	562
26.6.5	Energetické využití odpadu	563
26.6.6	Zvláštní výrobky a odpady z nich	564
26.6.7	Energie biomasy	565
26.7	Závěrem: Výzvy oběhového hospodářství	566
27	Udržitelná spotřeba	569
27.1	Spotřeba a její dopad na životní prostředí a klima	570
27.2	Otázka odpovědnosti spotřebitelů za změnu klimatu	574
27.3	Udržitelná spotřeba mezi cíli udržitelného rozvoje OSN	580
27.4	Udržitelná spotřeba podle Zelené dohody pro Evropu	582
27.5	Opatření k udržitelné spotřebě v České republice	584
27.6	Závěrečná doporučení	587
VI	VYBRANÉ OTÁZKY ODPOVĚDNOSTI A PROSAZOVÁNÍ V OBLASTI KLIMATICKÉHO PRÁVA	589
28	Klimatická litigace	591
28.1	Vznik a vývoj trendu klimatické litigace	591
28.2	Typy klimatických litigací	593

28.2.1	Klimatická litigace před mezinárodními a regionálními orgány	598
28.2.2	Klimatické žaloby napadající klimatickou politiku	603
28.2.3	Klimatická litigace směřující proti uhlíkově náročné infrastruktuře	611
28.2.4	Klimatická litigace proti obchodním korporacím	612
28.3	Závěrem: Právní výzvy spojené s klimatickou litigací	614
29	„Klimatická odpovědnost“ společností	619
29.1	Základní východiska	619
29.2	Korporace a změna klimatu	621
29.3	<i>Soft law</i> standardy	623
29.4	Vybraná právní úprava klimatických povinností ve vztahu k obchodním společnostem	626
29.4.1	Taxonomie pro udržitelné investice	626
29.4.2	Od nefinančního reportingu k reportingu o udržitelnosti	629
29.4.3	Povinnost náležitě péče v oblasti udržitelnosti	630
29.4.4	Nástroje korporátního práva k prosazování udržitelnosti a klimatických opatření	632
29.5	Udržitelné financování	636
29.6	Klimatická litigace a korporace	638
29.7	Závěrem: Výhled do budoucna	640
	Summary	642
	Zusammenfassung	645
	Résumé	648
	Seznam použité literatury a zdrojů	651
	Věcný rejstřík	690

SEZNAM AUTORŮ

Vedoucí autorského týmu:

JUDr. Hana Müllerová, Ph.D.

ČÁST I:

PhDr. David Černý, Ph.D.

kapitola 3

RNDr. Aleš Farda, Ph.D.

kapitola 1 (spoluautor)

Mgr. Romana Jungwirth Březovská, M.A.

kapitola 4 (spoluautorka)

Mgr. Tomáš Jungwirth Březovský, M.A.

kapitola 4 (spoluautor)

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D.

kapitola 2

JUDr. et Mgr. Vojtěch Máca, Ph.D.

kapitola 5 (spoluautor)

Ing. Kateřina Mácová (Káprová), Ph.D.

kapitola 5 (spoluautorka)

Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D.

kapitola 1 (spoluautor)

ČÁSTI II–VI:

JUDr. Eva Balounová, Ph.D., LL.M.

kapitoly 10, 15, 17 (spoluautorka), 18 (spoluautorka), 19 (podkapitola Letecká doprava) a 28

JUDr. Monika Feigerlová, Ph.D., LL.M.

kapitoly 12 a 29

JUDr. Alena Chaloupková, Ph.D.

kapitoly 20 (spoluautorka), 25 (spoluautorka)

JUDr. Hana Müllerová, Ph.D.

Úvod, kapitoly 6, 7, 8, 9 (spoluautorka), 11, 13, 14 a 20 (spoluautorka)

Mgr. Adam Novák, Ph.D.

kapitola 25 (spoluautor)

Dr. iur Rita Simon, LL.M., B.A.

kapitoly 19 (kromě podkapitoly Letecká doprava), 24 a 27

JUDr. Tereza Snopková, Ph.D.

kapitoly 9 (spoluautorka), 16, 21, 22, 23 a 26

JUDr. Zuzana Vrbová

kapitoly 17 (spoluautorka) a 18 (spoluautorka)

O AUTORECH

JUDr. Eva Balounová, Ph.D., LL.M., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) je pracovnice Centra pro klimatické právo a udržitelnost Ústavu státu a práva Akademie věd ČR a právnička, která působí v Parlamentním institutu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Zabývá se zejména mezinárodním a evropským klimatickým právem a právem životního prostředí, které studovala i na Islandské univerzitě. Její kapitoly jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu podpořeného v rámci premie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

PhDr. David Černý, Ph.D., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) vystudoval filozofii a bioetiku. Je vědeckým pracovníkem Ústavu státu a práva AV ČR a Ústavu informatiky AV ČR. Věnuje se filosofii a etice, především v biomedicíně, umělé inteligenci a robotice. Mezi jeho hlavní publikace patří *Princip dvojího účinku, Zabíjení v mezích morálky* (Academia, Praha), *The Principle of Double Effect, A History and Philosophical Defense* (Routledge, New York), *Eutanazie a dobrý život* (Filosofia, Praha), *Kapitoly o právech zvířat* (spoluautor; Academia, Praha), *Autonomous Vehicles Ethics: The Trolley Problem and Beyond* (spoluautor; Oxford University Press, New York). Jeho kapitola vznikla s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., RVO: 68378122.

RNDr. Aleš Farda, Ph.D., (CzechGlobe – Ústav výzkumu globální změny AV ČR) je výzkumným pracovníkem Oddělení klimatických služeb Ústavu výzkumu globální změny AV ČR. Studoval klimatologii a meteorologii na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy. Zabývá se analýzou výsledků simulací klimatických modelů s ohledem na klimatickou změnu, aplikacemi pro předpověď výroby obnovitelných zdrojů energie s ohledem na výstupy numerických modelů předpovědi počasí a problematikou předpověditelnosti v meteorologii a klimatologii. Jeho práce na kapitole do této knihy byla podpořena v rámci projektu SustES – Adaptační strategie pro udržitelnost ekosystémových služeb a potravinové bezpečnosti v nepříznivých přírodních podmínkách (CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000797).

JUDr. Monika Feigerlová, Ph.D., LL.M., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) pracuje jako vědecká pracovnice výzkumného týmu Centra pro klimatické právo a udržitelnost, kde rozvíjí témata vztahů mezi změnou klimatu a mezinárodním ekonomickým právem. Získala doktorát na Univerzitě Karlově v Praze a titul LL.M. v oboru řešení mezinárodních sporů na Graduate Institute a University of Geneva. Byla zapsána do České advokátní komory a vykonává advokátní praxi v Praze. Dlouhodobě se v odborné a praktické rovině zabývá problematikou mezinárodního

práva soukromého a veřejného, nadnárodních korporací, přeshraničního řešení sporů a právem mezinárodní ochrany investic. Zúčastnila se několika studijních pobytů v zahraničí a u rozhodčích soudů. Je rovněž členkou oborové rady pro mezinárodní právo soukromé na Univerzitě Karlově v Praze a výkonnou členkou České společnosti pro mezinárodní právo. Její kapitoly jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu, podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

JUDr. Alena Chaloupková, Ph.D., (Ministerstvo životního prostředí) dokončila v roce 2021 doktorské studium na Katedře práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy, kde se věnovala především právu v oblastech územního plánování, posuzování vlivů na životní prostředí a ochrany přírody. V průběhu studia pracovala také jako advokátní koncipientka a později jako vědecká pracovnice Centra pro klimatické právo a udržitelnost v Ústavu státu a práva AV ČR. Zde se věnovala především problematice vztahu klimatického práva k ochraně kulturních památek. Po ukončení studia se zúčastnila pětiměsíční stáže u Evropské komise v oddělení ochrany přírody. Aktuálně pracuje na Ministerstvu životního prostředí. Její kapitoly jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

Mgr. Romana Jungwirth Březovská, M.A., (Asociace pro mezinárodní otázky) je analytičkou Klimatýmu Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) se zaměřením na problematiku změny klimatu v širších souvislostech, především s důrazem na globální klimatická vyjednávání, klimatickou bezpečnost, klimatickou diplomacii či spravedlivou odolnost. Zabývá se mj. také zapojováním měst a soukromých subjektů do řešení klimatické krize. Vystudovala mezinárodní vztahy na UK v Praze a International Public Management na Sciences Po v Paříži a absolvovala stáže například na Úřadu vlády ČR nebo na Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. V letech 2019 a 2020 zastupovala ČR na mezinárodních klimatických jednáních zaměřených zejména na adaptaci na dopady změny klimatu. V rámci českého předsednictví Rady EU v roce 2022 spolupracovala s MŽP na implementaci mezinárodních závazků v oblasti propojování biologické rozmanitosti a změny klimatu.

Mgr. Tomáš Jungwirth Březovský, M.A., (Asociace pro mezinárodní otázky) je vedoucím Klimatýmu Asociace pro mezinárodní otázky. Zabývá se výzvami spojenými se změnou klimatu a nízkouhlíkovou transformací a také sleduje dění ve státech západního Balkánu. Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, následně studoval demokracii a lidská práva na univerzitách v Bologni a Sarajevu. Strávil také půl roku na stipendijním pobytu na Evropském univerzitním institutu ve Florencii, kde se věnoval problematice klimatické mitigace a adaptace v mezinárodních souvislostech. V minulosti pracoval jako policy officer v Migračním konsorciu, jako politický analytik, manažer volebních kampaní nebo učitel na gym-

náziu. Klimatickou agendu řešil i jako spolupracovník MŽP v rámci českého předsednictví Rady EU v roce 2022.

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D., (Katedra environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity) je sociální a environmentální psycholog, specialista na komunikaci environmentálních témat s veřejností. Působí na Katedře environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a je zakladatelem a ředitelem Institutu 2050. Zabývá se především výzkumy českého veřejného mínění v environmentálních otázkách a přípravou strategií pro komunikaci ochrany přírody, životního prostředí a klimatu, dlouhodobě se věnuje také otázkám motivace pro ochranu životního prostředí, psychologie změny klimatu a otázkám psychických přínosů kontaktu s přírodou. Je autorem několika publikací, např. knihy *Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí* (2014), a spoluautorem monografie *Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí* (2018). Spolupracuje s řadou veřejných a neziskových organizací.

JUDr. et Mgr. Vojtěch Máca, Ph.D., (Univerzita Karlova – Centrum pro otázky životního prostředí) je výzkumným pracovníkem Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Vystudoval Právnickou fakultu a Fakultu humanitních studií UK. Zabývá se právem a ekonomikou environmentálních externalit, mimo jiné netržními metodami oceňování, hodnocením dopadů klimatických a environmentálních politik a internalizací externích nákladů. Na kapitole pracoval v rámci řešení projektu SS04030013 Centrum socio-ekonomického výzkumu dopadů environmentálních politik (SEEPIA).

Ing. Kateřina Mácová (Kaprová), Ph.D., (Univerzita Karlova – Centrum pro otázky životního prostředí) je environmentální ekonomkou v Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze a doktorské studium na Univerzitě Karlově zakončila v roce 2019 prací „Revealed preferences for outdoor recreation in natural areas – Czech and European perspective“. Výzkumně se dlouhodobě zabývá společenskovedními aspekty ochrany životního prostředí, zejména oceňováním ekosystémových služeb a škod na životním prostředí a také nástroji ochrany životního prostředí. Zaměřuje se na mezioborový výzkum v ochraně přírody a aktivně se podílí na přenosu výsledků vědy do praxe – je spoluautorkou řady metodik podporujících využití výsledků výzkumu v rozhodování o udržitelném rozvoji krajiny. Její práce na kapitole byla podpořena v rámci projektu LIFE17 IPE/CZ/000005-LIFE-IP: N2K Revisited, Integrovaný projekt LIFE pro soustavu Natura 2000 v České republice, zvaný Jedna příroda.

JUDr. Hana Müllerová, Ph.D., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) vede v ÚSP výzkumnou jednotku Centrum pro klimatické právo a udržitelnost založenou v roce 2020, jejímž posláním je rozvíjet nový obor klimatického práva v ČR. V rámci klimatického práva se zaměřuje na otázky právního zajištění klimatické mitigace

i adaptace, na vztahy mezi lidskými právy a ochranou klimatu, klimatickou litigaci a právní aspekty přechodu k nízkouhlíkové ekonomice. Ve své předchozí vědecké činnosti se věnovala oboru práva životního prostředí, v němž rovněž získala titul Ph.D., vedla řadu projektů a publikovala v češtině a angličtině, například na témata lidského práva na příznivé životní prostředí, účasti veřejnosti v ochraně životního prostředí nebo právní ochrany zvířat. Její práce na kapitolách i celkové editaci publikace jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu, podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

Mgr. Adam Novák, Ph.D., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) je výzkumným pracovníkem týmu Centra pro klimatické právo a udržitelnost ÚSP a v roce 2022 dokončil doktorské studium na Katedře práva životního prostředí Právnické fakulty UK. Autor je rovněž advokátem a ve své praxi se zaměřuje především na problematiku územního plánování, územního řízení a posuzování vlivů na životní prostředí. Jeho kapitola je součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu, podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

Dr. iur Rita Simon, LL.M., B.A., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) je vědecká pracovnice ÚSP a členka jeho výzkumného týmu Centra pro klimatické právo a udržitelnost. Je absolventkou Univerzity Loránda Eötvöse v Budapešti, doktorát získala na Universität zu Köln. Její odborné zaměření tvoří právní aspekty udržitelné spotřeby a dopravy a spotřebitelské právo z komparatistického pohledu. Vede výzkumné projekty a byla národní zpravodajkou za Českou republiku a Maďarsko v několika sériích hodnocení „Fitness Check“ v oblasti evropského spotřebitelského práva pro Evropskou komisi. Její kapitoly jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

JUDr. Tereza Snopková, Ph.D., (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.) vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde také absolvovala doktorské studium. Po jeho ukončení pokračovala v akademické činnosti jako odborná asistentka na Katedře práva životního prostředí. V letech 2002 až 2008 také aktivně působila v legislativním odboru Ministerstva životního prostředí. V roce 2020 se zapojila do týmu Centra pro klimatické právo a udržitelnost v Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., kde se věnuje právním otázkám spojeným se změnou klimatu, a to zejména návazností na právo životního prostředí. Kromě toho se v rámci právní praxe a působení v komunální sféře zabývá řešením praktických otázek v dané oblasti. Její kapitoly jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu, podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

JUDr. Zuzana Vrbová se věnuje tématu energetiky, konkrétně pak především tržním mechanismům zaměřeným na regulaci CO₂. Působila na Ministerstvu životního prostředí v oddělení obchodování s emisemi, kde připravovala zásadní novelu sys-

tému obchodování s povolenkami v ČR. Poté působila v týmu Centra pro klimatické právo a udržitelnost, kde se soustředila na témata spojená s evropskou a českou energetikou na energetickou transformaci, a zároveň v soukromé sféře, kde pracovala jako konzultant v energetice. V současnosti působí v Amsterdamu jako stratég společnosti zaměřené na environmentální a energetické komodity. Je zároveň studentkou Ph.D. programu na PF UK, ve svém výzkumu se zaměřuje na srovnávání systémů zpoplatnění uhlíku v různých zemích světa. Její kapitoly jsou součástí řešení projektu Ústavu státu a práva AV ČR Právo ochrany klimatu, podpořeného v rámci prémie *Lumina quaeruntur* udělené Akademií věd ČR.

Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D., (CzechGlobe – Ústav výzkumu globální změny AV ČR a Český hydrometeorologický ústav, pobočka Brno) je výzkumným pracovníkem Oddělení klimatických služeb Ústavu výzkumu globální změny AV ČR a Českého hydrometeorologického ústavu Brno. Studoval na Geografickém ústavu Přírodovědecké fakulty MU Brno. Zabývá se analýzou klimatologických řad, klimatickou změnou, monitoringem sucha a přírodních požárů anebo vlivem tepleného ostrova města. Jeho práce na kapitole do této knihy byla podpořena v rámci projektu SustES – Adaptační strategie pro udržitelnost ekosystémových služeb a potravinové bezpečnosti v nepříznivých přírodních podmínkách“ (CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000797).